

STANOVISKÁ

VÝBOR REGIÓNOV

99. PLENÁRNE ZASADNUTIE V DŇOCH 31. JANUÁRA A 1. FEBRUÁRA 2013

Stanovisko Výboru regiónov „Európsky výskumný priestor“

(2013/C 62/04)

VÝBOR REGIÓNOV

- víta iniciatívu Európskej komisie odpovedať na výzvu Rady a pripraviť rámec, ktorý má podporiť snahu o zavŕšenie európskeho výskumného priestoru (EVP) do roku 2014;
- Súhlasí s názorom, že poznatky sú menou nového hospodárstva. Súhlasí preto s tým, že výskumno-inovačné kapacity, ktoré majú svetovú úroveň a opierajú sa o silnú verejnú vedeckú základňu, sú rozhodujúce, ak sa má dosiahnuť hospodárske oživenie a ak si má Európa zabezpečiť postavenie svetového aktéra;
- Zdôrazňuje, že zavŕšenie EVP je potrebné na prekonanie roztrieštenosti výskumu v Európe a národných a inštitucionálnych prekážok. Táto roztrieštenosť nepochybne bráni Európe naplňať svoj výskumný a inovačný potenciál, za čo musia Európania ako daňovníci, spotrebitelia a občania zaplatiť vysokú cenu. Vzhľadom na to je teraz potrebné viac a cielenejšie konať;
- Vyzýva Komisiu, aby prípravou účinných nástrojov a podnetov podporila v rámci programu Horizont 2020 spoluprácu medzi regiónmi. V tejto súvislosti by miestne samosprávy a regionálne orgány mohli zohrávať podpornú a koordinačnú úlohu (vytváraním výskumno-inovačných sietí, poskytovaním technickej a administratívnej podpory, a takisto stimulovaním financovania zo súkromného sektora) zameranú na propagovanie výskumu a využívanie nadobudnutých poznatkov a inovácií.

Spravodajca

Grigorios ZAFEIROPOULOS (EL/EES), člen rady kraja Attica

Referenčný dokument

Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov – Posilnené partnerstvo v oblasti Európskeho výskumného priestoru pre excelentnosť a rast

COM(2012) 392 final

Stanovisko Výboru regiónov – Európsky výskumný priestor**I. POLITICKÉ ODPORÚČANIA****VÝBOR REGIÓNOV****A. Hlavné posolstvá**

1. víta iniciatívu Európskej komisie odpovedať na výzvu Rady a pripraviť rámec, ktorý má podporiť snahu o zavŕšenie európskeho výskumného priestoru (EVP) do roku 2014.

2. Súhlasí so závermi zo zasadnutia Európskej rady z februára 2011 a marca 2012 v tom zmysle, že jestvuje naliehavá potreba zavŕšiť EVP do roku 2014.

3. Víta, že právne predpisy o vytvorení EVP sa môžu považovať za užitočné v čiastkových oblastiach [napr. koordinácia štátnych politík a politiky EÚ podľa článku 181 Zmluvy o fungovaní Európskej únie (ZFEÚ) a podpora opatrení na šírenie výsledkov výskumu podľa článku 180 v spojení s článkom 182 ods. 5 ZFEÚ].

4. Domnieva sa, že pri súčasnej hospodárskej kríze má zavŕšenie EVP so zameraním na výskum a inovácie založené na výskume zásadný význam pre podporu hospodárskeho rastu, zamestnanosti, špičkovej vedeckej práce a súdržnosti regiónov a krajín.

5. Súhlasí s názorom, že poznatky sú menou nového hospodárstva. Súhlasí preto s tým, že výskumno-inovačné kapacity, ktoré majú svetovú úroveň a opierajú sa o silnú verejnú vedeckú základňu, sú rozhodujúce, ak sa má dosiahnuť hospodárske oživenie a ak si má Európa zabezpečiť postavenie svetového aktéra.

6. Zdôrazňuje, že vykonávanie programu Horizont 2020 a EVP musia byť väčšmi zamerané na každodennú prax a mať na ňu väčší dosah⁽¹⁾, čo znamená, že miestna a regionálna úroveň musí byť nabádaná, aby sa zaviazala k plneniu cieľov stratégie Európa 2020 a plne sa doňho zapájala.

7. Zdôrazňuje, že EVP zlepši náš život tým, že sa z Európy stane miesto, kde vedecký výskum, technologický rozvoj a inovácie prekvitajú a riešia hlavné problémy súčasnej doby. Na podporu zhodnocovania poznatkov je potrebné upevniť spoluprácu medzi vedeckou obcou, podnikmi a verejnou správou.

8. Súhlasí s tým, že je potrebné využiť potenciál excelentnosti všetkých regiónov a že sú nevyhnutné nové prístupy, ktoré regiónom a členským štátom s horšími výsledkami pomôžu dosiahnuť excelentnosť a inteligentnú regionálnu špecializáciu.

9. Zdôrazňuje, že zavŕšenie EVP je potrebné na prekonanie roztrieštenosti výskumu v Európe a národných a inštitucionálnych prekážok. Táto roztrieštenosť nepochybne bráni Európe naplňovať svoj výskumný a inovačný potenciál, za čo musia Európania ako daňovníci, spotrebitelia a občania zaplatiť vysokú cenu. Vzhľadom na to je teraz potrebné viac a cielenejšie konať.

10. Súhlasí s tým, že cieľom opatrení by malo byť zvýšenie konkurencie výskumných pracovníkov a výskumných organizácií, využívanie cezhraničných synergií medzi štátnymi a regionálnymi výskumnými systémami s uľahčením kariérneho postupu a mobility výskumných pracovníkov, a takisto voľná výmena poznatkov.

11. Je pevne presvedčený, že jedným z kľúčových cieľov EVP by malo byť obmedziť únik mozgov, hlavne z regiónov, ktoré vo výskume zaostávajú, a takisto zmenšiť veľké regionálne rozdiely vo výskumnej a inovačnej výkonnosti s cieľom dosiahnuť v celej Európe excelentnosť, ktorá zohľadňuje inovačný potenciál. Pritom je dôležité, aby výskumné a inovačné programy a národné a regionálne inovačné stratégie na seba navzájom nadväzovali.

12. Víta cieľ Európskej rady zlepšiť podmienky výskumu a vývoja a zvýšiť kombinované verejné a súkromné investície do výskumu a vývoja na 3 % HDP EÚ. Napriek tomu si treba uvedomiť, že v uvádzaní špičkových poznatkov na trh Európa ešte stále zaostáva za ostatnými časťami sveta, preto treba naďalej zdôrazňovať úlohu malých a stredných podnikov ako hybné sily inovácie.

13. Je presvedčený, že nástroje súdržnosti by mohli prispieť k rozvoju excelentnosti a budovaniu kapacít podporou výskumno-inovačnej politiky v regiónoch, čo umožní postupný rozvoj excelentnosti, dovoľí týmto regiónom naplno sa zúčastňovať na EVP a mať prospech z finančných zdrojov spoločného strategického rámca.

⁽¹⁾ CdR 402/2011 fin.

14. Vyzýva Komisiu, aby spolu s Radou a Európskym parlamentom zabezpečila skutočné a účinné uplatňovanie programu Horizont 2020 tým, že vypracuje pravidlá a postupy, ktoré budú pre príjemcov podpory čo najjednoduchšie.

15. Uznáva, že priority EVP sú v oznámení dobre vymedzené a ich úplným splnením by sa do roku 2014 zlepšila výkonnosť a efektívnosť európskeho výskumu. Členské štáty, výskumné subjekty a ich európske organizácie a takisto Komisia by sa však mali plne a energicky zapojiť do upevňovania partnerstva, aby sa dosiahlo, že zavŕšením EVP sa do popredia dostane excelentnosť Európy, a to vďaka podpore efektívnosti, kvality a nových príležitostí založených na potrebách EÚ.

16. Žiada Európsku komisiu, aby zabezpečila súčinnosť a doplnkovosť programu Horizont 2020 a štrukturálnych fondov a vytvorila predpoklady na postupné dosiahnutie excelentnosti tých členských štátov a regiónov, ktoré majú horšiu výkonnosť a sú ohrozené z hospodárskeho a sociálneho hľadiska, a to na základe ich silných stránok a s cieľom podstatne zvýšiť ich výskumnú a inovačnú kapacitu a prekonať inovačné rozdiely v Európe.

17. Vyzýva Komisiu, aby prípravou účinných nástrojov a podnetov podporila v rámci programu Horizont 2020 spoluprácu medzi regiónmi. V tejto súvislosti by miestne samosprávy a regionálne orgány mohli zohrávať podpornú a koordinačnú úlohu (vytváraním výskumno-inovačných sietí, poskytovaním technickej a administratívnej podpory, a takisto stimulovaním financovania zo súkromného sektora) zameranú na propagovanie výskumu a využívanie nadobudnutých poznatkov a inovácií.

18. Zdôrazňuje, že regióny potrebujú zlepšiť svoju pripravenosť využívať výsledky výskumu. Získané zručnosti, naučené postupy a vypracované nástroje by sa potom mali použiť na podnietenie využívania výsledkov výskumu v celoeurópskom meradle. To možno dosiahnuť iba intenzívnejšou súčinnosťou vo využívaní všetkých európskych nástrojov financovania, napríklad programu Horizont 2020, politiky súdržnosti, ako aj národných, regionálnych a miestnych zdrojov⁽²⁾. Spoločné využívanie zdrojov však nestačí. Okrem neho sú potrebné zmeny v prevádzkovej kultúre a administratívnych postupoch.

19. Vyzýva miestne a regionálne samosprávy, aby zlepšili spoluprácu medzi európskymi a/alebo regionálnymi a národnými organizáciami pri propagácii výskumu a inovácií, zaviedli zlepšenia, ktoré podporia prepojenie politik, účinnosť a efektívnosť riadenia a harmonizáciu postupov posilnením spoločných systémov riadenia, ktoré uľahčia prístup občanov k politikám a zvýšia ich spoločensko-hospodársky vplyv.

20. Je presvedčený, že miestne a regionálne samosprávy môžu, a aj by mali zohrávať významnú úlohu pri vývoji

inovatívnych produktov a služieb, a to podporou verejno-súkromných partnerstiev, pričom cieľom bude vytvorenie väčšieho počtu pracovných miest a miestny a/alebo regionálny rast pri súčasnom zlepšení operačnej kapacity a efektívnosti verejného a súkromného sektora.

21. Víta iniciatívy generálneho riaditeľstva pre výskum a inovácie a generálneho riaditeľstva pre regionálnu politiku uľahčujúce vytváranie regionálnych výskumných a inovačných sietí, ktoré by mohli byť podporované vysokými školami, rôznymi inštitúciami, verejnými orgánmi a súkromnými subjektmi.

22. Berie na vedomie, že od roku 2000 Komisia a členské štáty spolu pokročili smerom k vytvoreniu EVP, ale zdôrazňuje, že tento pokrok nebol rovnaký, pokiaľ ide o rôzne dimenzie EVP a jednotlivé členské štáty.

23. Navrhuje, aby sa regionálne organizácie a organizácie výskumných subjektov zapájali do vytvárania EVP tam, kde je to vhodné.

24. Vyzdvihuje významnú úlohu verejného sektora vo všeobecnosti, ako aj konkrétnejšie miestnych a regionálnych samospráv pri zblížovaní podnikov, vysokých škôl/výskumných ústavov a verejných inštitúcií (podľa metódy tzv. trojitej špirály) pri tvorbe a uplatňovaní EVP v praxi a konštatuje, že v oznámení Komisie sa úloha verejného sektora dostatočne nezohľadňuje.

25. Vyzýva Komisiu, členské štáty a výskumné subjekty, aby stanovili a uplatňovali vhodné podmienky na zvýšenie efektívnosti európskych výskumných systémov riešením kľúčových problémov týkajúcich sa napríklad medzinárodnej spolupráce a konkurencie, trhu práce pre výskumných pracovníkov, rovnosti žien a mužov a transferu vedeckých poznatkov. Zdá sa, že „podmienky“, ktoré stanovila Komisia, sú dostatočné na splnenie určených cieľov.

B. Efektívnejšie štátne výskumné systémy

26. Uznáva, že nedostatočná konkurencia v štátnych výskumných systémoch nevytvára tie správne podmienky na zlepšenie kvality vedeckej práce. Vzhľadom na to je obmedzená konkurencia výskumných ústavov a vysokých škôl príčinou nedostatočnej špecializácie.

27. Je presvedčený, že zlepšenie európskej základnej výkonnosti vo výskume, ktorá je poháňaná túžbou po poznatkoch, je nevyhnutné pre inovácie a prielomové riešenia potrebné na zvládnutie veľkých výziev. Európa musí cielene a strategicky investovať do základného výskumu, pričom hlavným výberovým kritériom má byť vedecká excelentnosť, čo vytvorí predpoklady nadobúdania a trvalého rozvoja zručností a znalostného potenciálu na miestnej a regionálnej úrovni.

⁽²⁾ CdR 402/2011 fin.

28. Súhlasí s tým, že členské štáty a regióny by mali podporovať konkurenčné financovanie prostredníctvom verejného obstarávania a inštitucionálneho partnerského hodnotenia ako jedného z hlavných spôsobov vynakladania štátnych a regionálnych finančných prostriedkov na výskum a inovácie. V istých prípadoch sa však pri poskytovaní finančných prostriedkov na podporu výskumu a inovácie regionálnym aktérom partnerské hodnotenie nezdá byť nevyhnutné.

29. Víta cieľ uvedený v zelenej knihe (zverejnenej Komisiou v roku 2011), ktorý spočíva v nájdení primeranej rovnováhy medzi inštitucionálnym a konkurenčným financovaním. V súlade so svojimi už skôr vyjadrenými názormi žiada, aby pokračovala diskusia o primeranej rovnováhe medzi inštitucionálnym a konkurenčným financovaním. Spôsob dosiahnutia tejto rovnováhy je veľmi dôležitý, pokiaľ ide o dynamiku systému a možnosti prevádzkovať rozličné výskumné ústavy.

30. Domnieva sa, že zvýšenie podielu základného financovania a inteligentná špecializácia umožnia, aby sa finančné prostriedky dostali aj malým, životaschopným výskumným spoločnostiam. Okrem veľkých subjektov a hlavných technologických programov nasmerovaných zhora nadol, ktoré poskytujú kritické množstvo, môžu aj malé vzdelávacie a výskumné spoločnosti zamerané len na jeden odbor generovať značnú konkurencieschopnosť a inováciu, keď účinne spolupracujú a vytvárajú siete na akademickej pôde a v multidisciplinárnom reťazci vysokých škôl a výskumných ústavov vo svojom domovskom meste či na medzinárodnej úrovni.

31. Zastáva názor, že je potrebné zvýšiť základné financovanie výskumných ústavov. Výbor vyzýva Komisiu a členské štáty, aby sa tejto otázke venovali a vypracovali model financovania výskumnej infraštruktúry, ktorý by zohľadňoval aj doplnkovosť štrukturálnych fondov. Pre výskumné spoločnosti predstavuje intenzívnejšie základné financovanie príležitosť spustiť výskumné projekty založené na prístupe zdola nahor, ktoré by vychádzali z ich vlastných strategických potrieb, pričom by prebiehala dynamická interakcia s regiónmi a mestami, v ktorých pôsobia.

32. Zdôrazňuje, že pri pridelovaní prostriedkov na výskumné a vývojové činnosti by sa ako hlavné výberové kritérium mala používať excelentnosť vo výskume a hlavné zásady medzinárodného partnerského hodnotenia.

33. Dospel k poznatku, že úspešné modely výskumu a inovácií z jednotlivých regiónov sa nedajú jednoducho skopírovať a preniesť na iné regióny. Po zohľadnení príslušných štrukturálnych, spoločenských a kultúrnych daností však môžu poslúžiť ako vzor na vytvorenie prispôbených modelov v iných regiónoch, vrátane regiónov s horšou výkonnosťou.

34. Potvrdzuje svoju podporu koordinácii regionálnych, štátnych a európskych výskumných programov a priorit,

zdôrazňuje zodpovednosť členských štátov a regionálnych a miestnych samospráv za vedu a výskum a naďalej odmieta výskumné programy a priority centralizované na európskej úrovni.

35. Vyzýva Komisiu, aby propagovala vzájomné vzdelávanie a výmenu osvedčených postupov a skúseností medzi členskými štátmi a organizáciami aktérov v tejto oblasti, ktoré sa týkajú odstránenia štátnych právnych a/alebo iných prekážok EVP, ktoré bránia v uplatňovaní priorit uvedených v oznámení. Takisto by bolo vhodné presadzovať spoločné smerovanie politiky v oblasti vedy v celej EÚ s cieľom stimulovať a uľahčovať spoločné kroky.

36. Vyzýva Komisiu, aby v súlade s cieľmi politiky súdržnosti podporila členské štáty a regióny vo využívaní štrukturálnych fondov pri budovaní výskumných kapacít a príprave špeciálnych inovačných stratégií založených na regionálnych schopnostiach a stratégií inteligentnej špecializácie, vrátane podpory spoločných výskumných programov.

37. V tejto súvislosti uznáva, že je dôležité nájsť oblasti, ktoré sú z hľadiska komparatívnych výhod najslubnejšie a ktoré by boli základom na definovanie stratégií inteligentnej regionálnej špecializácie⁽³⁾. EÚ by mala povzbudzovať regióny, aby sa stali priekopníkmi v inovácii v tých oblastiach, ktoré si zvolili, a aby spolupracovali prepojene s ostatnými regiónmi. Výbor regiónov chce upriamiť pozornosť na pokusy zamerané na to, aby sa prostredníctvom „inteligentnej špecializácie“ uprednostňovali tie regionálne a miestne samosprávy, ktoré už majú vedúce postavenie, kým iné oblasti by dostali len malú alebo žiadnu podporu. Z tohto dôvodu je potrebná európska mapa regiónov zobrazujúca ich inovačnú úroveň a oblasť ich špecializácie. Toto mapovanie sa potom môže využiť pri podpore spolupráce medzi regiónmi a na vytvorenie osobitných nástrojov podpory zaostávajúcich regiónov poskytovaním účelových finančných prostriedkov, ktoré by týmto regiónom pomohli dosiahnuť úroveň inovačne najrozvinutejších regiónov.

38. Súhlasí s tým, že je potrebné vytvoriť presnejší systém ukazovateľov a cieľov, ktorý bude okrem percenta výdavkov podnikov na výskum a vývoj zohľadňovať aj aspekty súvisiace so zvýšením konkurencieschopnosti a produktivity, inak povedané, súhrnný systém, ktorý bude merať efektívnosť výskumno-vývojových systémov a produktivitu inovácií⁽⁴⁾.

C. Optimálna nadnárodná spolupráca a súťaž

39. Zdôrazňuje, že EÚ musí urýchlene a jednotne konať, aby vyvinula také úsilie a taký vplyv, ktoré sú potrebné na zvládnutie veľkých výziev s obmedzenými verejnými finančnými prostriedkami určenými na výskum, ktoré má k dispozícii.

⁽³⁾ CdR 373/2010 fin.

⁽⁴⁾ CdR 374/2010 fin.

40. Opakuje svoje presvedčenie, že lepšia koordinácia a spolupráca medzi členskými štátmi a regiónmi, i medzi regiónmi navzájom, môže mať synergické účinky, a teda môže byť prínosom pre EVP. Európske zoskupenia územnej spolupráce sú cenným nástrojom úspešnej územnej spolupráce, a to aj vo výskumno-inovačnej oblasti. Tým sa upevní konkurencieschopnosť Európy na celosvetovom trhu s poznatkami.

41. Zdôrazňuje, že pozornosť venovaná produkovaniu, šíreniu a využívaniu poznatkov by sa mala účinne usmerňovať, pričom sa vezmú do úvahy strategické záujmy verejných a súkromných subjektov, ktoré sa budú zapájať do prípravy strategických programov. Vyžaduje si to podporu medzinárodných sietí najlepších výskumných pracovníkov, aby sa títo mohli spojiť pri hľadaní odpovedí na veľké výzvy.

42. Zdôrazňuje, že je potrebná lepšia koordinácia a synergie miestnych, regionálnych, štátnych a európskych cezhraničných výskumných a inovačných stratégií rešpektujúca osobitosti rôznych súvislostí a zväčšujúca možnosti ich vzájomného dopĺňania a spolupráce.

43. Opakuje svoj názor, že je potrebná väčšia koordinácia medzi výskumom a priemyslom, aby regióny mohli dosiahnuť pokrok v inteligentnej špecializácii pri kľúčových podporných technológiách (ako sú nanotechnológie, mikro- a nanoelektronika, priemyselná biotechnológia, fotonika, moderné materiály a pokrokové výrobné technológie), a takisto propagácia medzinárodných sietí a zintenzívnená regionálna, medzištátna a celoeurópska spolupráca⁽⁵⁾. Takisto treba uľahčiť tvorbu stabilných pracovných miest, pri ktorých sa vyžaduje vysoká kvalifikácia pracovníkov.

44. Je za to, aby členské štáty a regióny podporovali a uplatňovali spoločné výskumné programy venované veľkým výzvam, vymieňali si informácie o osvedčené postupy v dohodnutých prioritných oblastiach a zabezpečili, že sa vyčlenia primerané štátne a regionálne zdroje financovania, ktoré budú strategicky nasmerované do týchto oblastí.

45. Je presvedčený, že by sa mali odstrániť právne a byrokratické prekážky cezhraničnej interoperability národných a medzinárodných programov, aby sa umožnilo spoločné financovanie výskumných projektov a výskumných infraštruktúr na regionálnej, štátnej alebo medzinárodnej úrovni.

46. Vyzýva Komisiu, aby účinne a efektívne podporovala členské štáty, regióny a organizácie financujúce výskum pri vykonávaní spoločných medzinárodných partnerských hodnotení a stanovovaní spoločných noriem financovania.

47. Vyzdvihuje, že špičkový výskum závisí od zariadení a výskumných infraštruktúr, vrátane elektronických infraštruktúr, ktoré sú na svetovej úrovni. Takéto výskumné infraštruktúry sú pre Európu veľmi dôležité, pretože môžu prilákať talenty

a stimulovať inovácie a podnikateľské príležitosti a pritom prispieť k tvorbe pracovných miest.

48. Uznáva kľúčovú úlohu výskumných infraštruktúr v inovačných systémoch založených na poznatkoch, pričom v tejto súvislosti víta novú koncepciu regionálnych partnerských zariadení a partnerstiev medzi výskumnými infraštruktúrami a uvedomuje si ich potenciál, pokiaľ ide o podporu vyváženejšieho rozvoja Európskeho výskumného priestoru tým, že zapoja menšie či menej skúsené krajiny a regióny do konkurencieschopného výskumu a uplatňovania inovácií⁽⁶⁾.

49. Domnieva sa, že by sa mali prijať účinné opatrenia, ktoré by nasmerovali program Horizont 2020 k reformám, ktoré Európa potrebuje. Kľúčový význam tu má prioritna „Spoločenské výzvy“, v ktorej by sa mal klásť dôraz na kombinovanie najlepších európskych poznatkov v projektoch veľkého rozsahu zameraných na spoločnú tvorbu, ktoré Európe umožnia vykonať veľké systémové zmeny v obnove štruktúry, presahujúce tradičné hranice. Výskum zameraný na jednotlivé disciplíny nestačí na to, aby vytváral poznatky na riešenie hlavných spoločenských výziev. Zameranie by sa malo presmerovať na multidisciplinárne činnosti v oblasti výskumu, vývoja a inovácií prinášajúce koncepcie a zložky, ktoré sú v rámci týchto systémových zmien v obnove štruktúry potrebné. Stredobodom výskumu sú pokusy a pilotné projekty. Dobrým príkladom je široké pole pôsobnosti iniciatívy „Inteligentné mesto“. Jednou zo zásadných súčastí tejto činnosti je evolutívnosť výsledkov v iných podmienkach v rámci celej Európy⁽⁷⁾.

50. Podporuje záväzok iniciatívy Inovácia v Únii, že členské štáty spolu s Európskou komisiou do roku 2015 dokončia alebo spustia 60 % prioritných európskych infraštruktúr, ktoré sú v súčasnosti určené v pláne Európskeho strategického fóra o výskumných infraštruktúrach (ESFRI).

51. Odporúča, aby členské štáty zabezpečili finančné záväzky týkajúce sa budovania a prevádzky výskumných infraštruktúr plánu ESFRI a podporovali vývoj regionálnych partnerských zariadení, najmä pri vypracúvaní štátnych plánov a operačných programov na budúce obdobie programovania.

52. Vyzýva Komisiu, aby prostredníctvom programu Horizont 2020 účinne podporila prístup k výskumným infraštruktúram, ako aj prebiehajúcu celkovú integráciu výskumných infraštruktúr celoeurópskeho významu, a nielen tých, ktoré získali štatút Konzorcia pre európsku výskumnú infraštruktúru (ERIC).

53. Navrhuje, aby Komisia podľa možnosti prispievala na prevádzkové náklady výskumných infraštruktúr cez zdroje financovania, napríklad cez štrukturálne fondy.

⁽⁵⁾ CdR 374/2010 fin.

⁽⁶⁾ CdR 373/2010 fin.

⁽⁷⁾ CdR 402/2011 fin.

54. Vyzýva štátne a regionálne orgány, aby plány výskumných infraštruktúr prepojili s plánom ESFRI a stratégiami inteligentnej špecializácie výskumu a inovačných programov spolufinancovaných zo štrukturálnych fondov, čím sa zlepšia možnosti menej zvýhodnených regiónov stať sa lokalitou pre výskumné infraštruktúry celoeurópskeho a medzinárodného významu a zúčastňovať sa na nich.

55. Domnieva sa, že Európska komisia by mala spolupracovať s ESFRI pri stanovovaní priorít plnenia plánu ESFRI a pri vydávaní odporúčaní a usmernení členským štátom na prekonávanie právnych, finančných alebo technických prekážok jeho plnenia.

D. Otvorený trh práce pre výskumných pracovníkov

56. Uznáva, že prekážky medzi rôznymi národnými trhmi práce pre výskumných pracovníkov sú spôsobené hlavne rozdielnym prístupom k náboru pracovníkov, nezávislosti ústavov, rozdielmi v prístupe k obsahu stratégií ľudských zdrojov a v podpore mobility výskumných pracovníkov, a taktiež nepríaznivými pracovnými podmienkami pre mladých výskumných pracovníkov a výskumných pracovníkov z krajín mimo EÚ.

57. Pripomína, že kvôli pretrvávajúcej hospodárskej kríze stratili už tisíce pracovníkov v členských štátoch EÚ svoje pracovné miesta⁽⁸⁾, pričom dokonca išlo aj o vysoko kvalifikovaných výskumných pracovníkov hlavne z výskumno-vývojových oddelení priemyselných podnikov. V dôsledku vzniku nových trhov a presunu podnikov do krajín s lacnou výrobou sa tento účinok ešte zosilňuje. Zlepšovanie zručností všetkých zamestnancov a ich zosúladenie s potrebami trhu práce je bezpodmienečne nutné⁽⁹⁾.

58. Je presvedčený, že je rozhodujúce odstrániť právne a iné prekážky otvoreného, transparentného a zásluhovo založeného náboru výskumných pracovníkov, cezhraničnej dostupnosti a prenosnosti štátnych grantov.

59. Je za to, aby výskumné organizácie všetky voľné miesta zverejňovali s použitím spoločných profilov vytvorených v európskom rámci pre kariéry vo výskume, a potom miesta výskumných pracovníkov obsadzovali podľa otvorených a transparentných postupov aj občanmi štátov, ktoré nie sú členmi EÚ. Pracovné miesta by mali zverejňovať aj na portáli EurAxess (<http://ec.europa.eu/euraxess/index.cfm/lobs/index>).

60. Zdôrazňuje, že osobitne sa treba sústrediť na mobilitu výskumných pracovníkov v Európe a žiada uplatniť konkrétne opatrenia na odstránenie prekážok mobility (napríklad prenosnosť dôchodkových nárokov a záruky sociálneho zabezpečenia, vzájomné uznávanie odborných kvalifikácií, opatrenia na zosúladenie rodinného a pracovného života), ktoré uľahčia mobilitu európskych výskumných pracovníkov a zatraktívnia vyhliadky na výskumnícku kariéru v EÚ.

61. Víta iniciatívy Komisie na odstraňovanie prekážok v sociálnom zabezpečení výskumných pracovníkov v EÚ a ďalšie uľahčovanie vstupu výskumných pracovníkov z krajín mimo EÚ.

62. Opakovane pripomína potrebu získavať špičkových vedeckých pracovníkov z krajín mimo Európy, a preto zdôrazňuje úlohu programov mobility EÚ, napríklad programu Marie Curie, a víta opatrenia, ktoré boli v niektorých regiónoch prijaté alebo budú vykonané na podporu návratu vedecko-výskumných pracovníkov.

63. nabáda miestne a regionálne samosprávy, aby urobili všetky opatrenia, ktoré môžu prispieť k zlepšeniu mobility vo všetkých oblastiach, hlavne medzi priemyslom a akademickým svetom. Veľmi dôležitá je úzka celoeurópska spolupráca vysokých škôl, podnikov a výskumných ústavov, do ktorej sa zapoja kľúčoví politickí aktéri a správne orgány na miestnej, regionálnej a štátnej úrovni formou tzv. koncepcie trojitej špirály.

64. Zdôrazňuje potrebu nabádať mladých ľudí, aby skúsili profesionálnu kariéru vo výskumných a inovačných činnostiach, podporovať mladých podnikateľov prispievajúcich k výskumným, vývojovým a inovačným činnostiam a využívať ich výsledky v ich miestnych a regionálnych spoločenstvách.

65. Zdôrazňuje naliehavú potrebu vzdelávať a vyškolit ľudí a vytvárať priaznivé a atraktívne podmienky na prácu v priemysle založenom na poznatkoch, a to vzhľadom na problémy so zaplňaním pracovných miest v oblastiach so strategickým významom pre budúcnosť, ako je výskum a veda, inžinierstvo, zdravie alebo matematika⁽¹⁰⁾. Aj zručnosti, kvalifikácia a poznatky pracovníkov by sa mali neustále aktualizovať a zameriavať na požiadavky nových sektorov a technológií, a to nielen v záujme priemyslu, ale aj preto, aby sa pracovníci, ktorí stratili zamestnanie, mohli rýchle prispôsobiť novým odvetviám a technológiám.

66. Zdôrazňuje potrebu zabezpečiť okrem podpory špičkovosti a najlepších výkonov aj dobré vzdelanie a odbornú prípravu pre ľudí v každom regióne ako základ individuálneho a spoločenského blahobytu a inovačnej schopnosti regiónov⁽¹¹⁾.

67. Odporúča, aby Európska komisia zriadila on-line portál na výmenu príkladov osvedčených postupov používaných na miestnej a regionálnej úrovni pri začleňovaní mladých do trhu práce⁽¹²⁾, a to aj vo výskumných a inovačných odvetviach.

E. Rodová rovnosť a uplatňovanie rodového hľadiska v oblasti výskumu

68. Uznáva, že doterajší pokrok v otázkach rovnosti pohlaví je obmedzený, a konštatuje, že iba v niekoľkých členských štátoch a výskumných ústavoch sa uplatňuje taká politika, ktorá umožňuje profitovať z talentov vedeckých pracovníčok a zo začlenenia otázky rovnosti pohlaví do výskumných súvislostí. Zdá sa, že začleňovanie otázky rovnosti pohlaví do koncipovania, vyhodnocovania a vykonávania výskumných činností je ešte stále obmedzené.

⁽⁸⁾ CdR 85/2009 fin a CdR 373/2010 fin.

⁽⁹⁾ CdR 85/2009 fin a CdR 373/2010 fin.

⁽¹⁰⁾ CdR 374/2010 fin.

⁽¹¹⁾ CdR 83/2007 fin.

⁽¹²⁾ CdR 292/2010 fin.

69. Zdôrazňuje potrebu odstrániť prekážky náboru a udržania výskumných pracovníkov a prekážky v ich kariérnom postupe, riešiť nerovnováhu v zastúpení žien a mužov a venovať otázke rovnosti pohlaví priestor vo výskumných programoch.

70. Je za to, aby sa v programe Horizont 2020 otázka rovnosti pohlaví začlenila do všetkých programov a projektov hneď od ich počiatku.

71. Víta iniciatívu Komisie navrhnúť v roku 2013 odporúčania členským štátom s všeobecnými usmerneniami o inštitucionálnych zmenách s cieľom podporiť rovnosť žien a mužov na vysokých školách a vo výskumných inštitúciách.

72. Navrhuje, aby Komisia vytvorila interdisciplinárny výbor, ktorý bude monitorovať zastúpenie výskumných pracovníkov v činnostiach súvisiacich s EVP a programom Horizont 2020 a dávať k tomuto zastúpeniu odporúčania.

F. Optimálna výmena vedeckých poznatkov, prístup k nim a ich prenos

73. Poznamenáva, že členské štáty vykazujú rôzne stupne pokroku v podpore politiky otvoreného prístupu, ktorá by mohla pomôcť zmenšiť rozdiely v informovanosti. Okrem toho je transfer poznatkov medzi verejnými výskumnými ústavmi a súkromným sektorom stále nedostatočný a ovplyvňuje akosť výskumnej práce a ekonomických výsledkov odvíjajúcich sa od vedecko-výskumnej činnosti.

74. Zdôrazňuje, že dostupnosť poznatkov a ich transfer v rámci výskumných ústavov a medzi nimi by sa mali intenzívne podporovať, pretože zohrávajú ústrednú úlohu v základnom výskume a pri inováciách.

75. Podčiarkuje, že koncepcia otvoreného prístupu k výsledkom a údajom pochádzajúcim z výskumu financovaného z verejných zdrojov je základným kameňom vytvorenia EVP, ktorým sa má zabezpečiť, že výskumní pracovníci sa budú môcť oprieť o doterajšie poznatky a že budú môcť hodnotiť nové zistenia a zabrániť zdvojovaniu výskumného úsilia.

76. Zdôrazňuje, aká dôležitá je koordinácia a zosúladenie opatrení politiky dostupnosti vedeckých informácií a ich uchovávaní spojená s tým, že sa vo verejnom výskume bude podporovať transfer poznatkov medzi verejným a súkromným sektorom prostredníctvom národných stratégií.

77. Vyzdvihuje potrebu optimálnej interakcie, prepojení a strategického partnerstva medzi vysokými školami a priemyslom a potrebu vypracovať spoločné kooperačné výskumné programy, aby sa zmaximalizovalo využívanie výsledkov výskumu a ich vplyv na inovácie a zvládanie veľkých výziev.

78. Je za to, aby sa otvorený prístup k vedeckým publikáciám ustanovil ako všeobecné pravidlo všetkých projektov financovaných zo zdrojov EÚ v rámci programu Horizont 2020 a aby Komisia pokračovala vo financovaní projektov

súvisiacich s otvoreným prístupom. Treba zabezpečiť, aby sa pritom plne brali do úvahy záujmy vedeckých pracovníkov a podnikov v oblasti práv duševného vlastníctva a užívacích práv.

79. Navrhuje, aby sa začalo s činnosťami zvyšujúcimi povedomie zainteresovaných strán o otvorenom prístupe a elektronickom šírení vedeckých informácií (e-Science). Komisia by v úzkej spolupráci so zainteresovanými stranami mala pracovať na príprave vzorov dohôd o konzorciách, aby sa zlepšil transfer poznatkov.

G. Kroky na dosiahnutie úspechu EVP a na jeho završenie

80. Zdôrazňuje, že členské štáty a regióny musia vykonať potrebné štátne a regionálne reformy a vytvoriť podmienky potrebné na dokončenie EVP. Musia takisto podporiť vykonávanie týchto reforiem uľahčovaním činností, za ktoré nesú zodpovednosť organizácie financovania výskumu a výskumné organizácie.

81. Navrhuje, aby sa v regiónoch vytvorili siete partnerstiev podľa koncepcie trojitej špirály, ktoré budú spolupracovať pri koordinácii činnosti, a podčiarkuje význam výmeny osvedčených postupov, vrátane stratégií inteligentnej špecializácie zavedením katedrií EVP do regionálnych výskumno-inovačných systémov a podporou medzinárodných sietí spojených s určitými regionálnymi kompetenciami.

82. Zdôrazňuje, že členské štáty, Komisia a výskumné subjekty musia sledovať a vyhodnocovať pokrok v implementácii činnosti EVP určenej v oznámení. V tejto súvislosti víta, že Komisia vyvinie ohlásený mechanizmus monitorovania EVP. Žiada Komisiu, aby v spolupráci s členskými štátmi zabezpečila, že príprava ohláseného mechanizmu monitorovania EVP a výber ukazovateľov budú transparentné. Výber a počet ukazovateľov by mal byť obmedzený na minimum, ktoré je nevyhnutné na posúdenie dosiahnutého pokroku pri realizácii EVP. Pri výbere údajov poskytovaných výskumnými a akademickými organizáciami by sa mali využiť zavedené postupy spolupráce s Eurostatom, národnými štatistickými úradmi a miestnymi orgánmi (napr. ministerstvami).

83. Víta snahy o zjednodušenie postupov, ako aj uverejnenie praktického sprievodcu možnosťami získania finančných prostriedkov z EÚ⁽¹³⁾. Osobitne si cení aktuálne úsilie smerujúce k tomu, aby sa mohli rôzne štádiá projektu financovať z rôznych programov s ďalšou perspektívou. Výbor by privítal, ak by sa z tejto príručky vyvinula komplexná, no prístupná digitálna brána k informáciám a zdrojom týkajúcim sa relevantných výskumných a inovačných programov⁽¹⁴⁾.

84. Vyzýva Komisiu, aby zabezpečila, že program Horizont 2020 prispeje ku konsolidácii dokončenia a fungovania EVP, a to podporou činností súvisiacich s kariérou a mobilitou výskumných pracovníkov, výskumnými infraštruktúrami, otázkou rovnosti pohlaví, cezhraničnou spoluprácou, otvoreným prístupom a prenosom poznatkov.

⁽¹³⁾ CdR 67/2011 fin, CdR 373/2010 fin, CdR 230/2010 fin.

⁽¹⁴⁾ CdR 373/2010 fin.

85. Víta zámer Komisie, aby sa od roku 2014 Rade a Európskemu parlamentu každoročne predkladalo kompletne posúdenie dosiahnutého pokroku.

86. Žiada, aby Európska komisia zasielala Výboru regiónov správu o pokroku dosiahnutom vo vytváraní EVP.

V Bruseli 31. januára 2013

Predseda
Výboru regiónov
Ramón Luis VALCÁRCEL SISO
